

Teorie veřejné volby

- Je směr teoretické ekonomie zabývající se procesy kolektivního rozhodování, tj. rozhodování činěného skupinou nebo v její prospěch. Předmětem teorie veřejné volby je způsob, jakým se tato kolektivní rozhodování realizují.
- Subjekty tohoto procesu jsou především politici, politické strany, zájmové skupiny a ekonomické chování byrokracie.

Arrowův teorém nemožnosti (Hlasovací paradox)

- Hlasovací paradox říká, že existují-li závislosti volebních preferencí takové, že jsou na sobě cyklicky závislé, pak je volba závislá na pořadí udělování preferencí jednotlivým variantám.
- Arrowův teorém, na základě hlasovacího teorému, říká, že neexistuje žádný hlasovací mechanismus založený na většinovém principu, který by zaručoval přijetí efektivního rozhodnutí.

Teorém středního voliče

- Politické strany budou v zásadě prosazovat politiku reprezentující názory voličů, kteří stojí uprostřed politického nebo společenského spektra.
- Tedy programy politických stran se budou v zásadě shodovat, aby oslovily (mohly oslovit) co nejvíce voličů.
- To má ovšem za následek klesající volební účast.

Teorie politických cyklů

- Předvolební politická rozhodnutí ve snaze získat si voliče a prodloužit tak dobu působnosti vede k pozitivnímu dopadu fiskálních politik na většinového voliče (snižování daní, zvyšování důchodů, zaměstnanosti)
- Povolební politická rozhodnutí naopak vedou k opačným dopadům na většinového voliče (zvyšování daní, snižování důchodů...). A to především ve snaze vyvážit předvolební politická konání.
- Předchozí dva kroky se tedy opakují s pravidelností voleb.

Selhání veřejné volby

- Vláda je pod tlakem zájmových skupin, což vede k přerodělování ve prospěch těchto skupin.
- Vlády preferují krátkodobé cíle vzhledem k délce volebního období (4 roky), v důsledku toho nelze často realizovat dlouhodobé koncepce, které mohou být zásadní povahy.
- Politici jsou jen lidé a mohou (je to v jejich moci) upřednostnit své zájmy před zájmy občanů.

Celou situaci výtečně ilustruje seriál **Jistě, pane ministře** a **Jistě, pane premiére**

Pohled sira Humpreyho Applebyho

- Sir HA je stálým tajemníkem ministra, je vykonavatelem veřejné volby.
- Vykonává však své zájmy, zájmy lobistů, politiků, úplatkářů namísto zájmů vol předkládané ministrem (jemuž na voličích skutečně záleží).
- Používá byrokracii jako zdržovací a oddalovací taktiku. A také jako důvod, proč právě jejich ministerstvo potřebuje mít dostatek peněz.
- Pomáhá svému ministru činit politická rozhodnutí tak, aby na tom sám profitoval a ministra kryl.
- Maří veškeré pokusy ministra o vládní škrty, které by mohly potlačit byrokracii.

Otázka: Aktuální délka funkčního období poslanců v parlamentu ČR?

- a) 2 roky
- b) 4 roky**
- c) 5 let
- d) 6 let

Otázka: Jakou má formu volební proces volby poslanců v parlamentu v ČR?

- a) přímé demokracie (volba jednotlivce)
- b) diktátorské demokracie (voliči podporují volbu diktátora)
- c) reprezentativní demokracie (zastupitelé/politické strany)**
- d) přímé autokracie (volí pouze autokrat - zpravidla sám sebe)